

22.07.2020
7.1/25203

00000138266

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

KRZYSZTOF PIETRASZKIEWICZ

PREZES

Warszawa, dnia 21 lipca 2020 r.

**Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej**

dot. druku senackiego nr 147

Senowny Panie Senatorze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 3 lipca 2020 r. przekazujące do konsultacji **senacki projekt ustawy o przeciwdziałaniu skutkom wirusa SARS-CoV-2 (Projekt)** poniżej uprzejmie przekazuję opinię Związku Banków Polskich do projektowanej regulacji.

Art. 7 Projektu – rozszerzenie „wakacji kredytowych” na umowy kredytu i leasingu zawarte z przedsiębiorcami

Zgodnie z art. 7 w Projekcie przewiduje się możliwość zawieszenia przedsiębiorcy na okres 6 miesięcy obowiązku spłat raty kredytów zaciągniętych w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz rat wynagrodzenia przysługującego finansującemu w związku z zawartą umową leasingu. W tym miejscu należy przypomnieć, że na mocy ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym

skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 do porządku prawnego zostało już wprowadzone rozwiązanie umożliwiające konsumentom zawieszenie wykonywania zawartych umów kredytu.

I. Związek Banków Polskich przede wszystkim **podważa zasadność wprowadzenia kolejnego rozwiązania legislacyjnego polegającego na wdrożeniu ustawowych „wakacji kredytowych”** w sytuacji, gdy stosowna inicjatywa została podjęta przez sektor bankowy i jest z powodzeniem realizowana przez cały sektor - wdrożenie tzw. moratorium pozaustawowego („wakacje bankowe”). Banki wprowadziły elastyczne i dostosowane do potrzeb swoich klientów rozwiązania sektorowe zgodne z wymogami EBA tak, aby zapewnić standardowe podejście w ramach całego sektora. Wprowadzanie kolejnych przepisów, w części powielających obowiązujące już rozwiązania, ale również w części z tymi rozwiązaniami niespójnymi będzie powodowało **wątpliwości prawne i interpretacyjne, trudności operacyjne w ich równoległym stosowaniu.**

Należy także zaznaczyć, że przedmiotowa zmiana narusza konstytucyjne zasady, w szczególności wskazane w art. 20 Konstytucji RP, tj. zasadę wolności działalności gospodarczej oraz zasadę własności prywatnej. Własnością kredytodawców jest kapitał, który został powierzony kredytobiorcom. Projektowana zmiana ogranicza pobieranie przez kredytodawców wynagrodzenia za korzystanie z ich własności - kapitału. Działalność polegająca na powierzaniu kredytobiorcom kapitału za wynagrodzeniem, w szczególności w postaci odsetek, stanowi podstawową działalność gospodarczą wykonywaną przez banki. Naruszenie zasad konstytucyjnych przejawia się w ustawowym ograniczeniu możliwości generowania przez banki dochodów ze swojej działalności statutowej, co stanowi daleko idące ograniczenie swobody prowadzenia działalności gospodarczej oraz korzystania przez kredytodawców z własności, którą jest kapitał przekazywany kredytobiorcom w oparciu o umowy pożyczki czy kredytów.

II. Mając na uwadze kryteria otrzymania zawieszenia spłaty rat przewidziane w Projekcie, trzeba uwzględnić ekonomiczne aspekty proponowanych przepisów, w tym konieczność ustanowienia przez banki rezerw w zakresie zawieszonych opartych o kryteria spadku dochodu. **Zarówno ten koszt, jak i koszt spadku przychodów z tytułu dokonanych przez banki odroczeń wpłynie znacząco na wyniki finansowe banków,** a trzeba też pamiętać, że część klientów, którzy zawiesili płatność rat na podstawie rozwiązania sektorowego może również nie wrócić od razu do regularnego spłacania rat kredytu, **co w sposób istotny może ograniczyć zdolność banków do finansowania gospodarki.** W wielu przypadkach utrata przychodów banków związana z wdrożeniem projektowanego rozwiązania, skutkująca powstaniem straty bilansowej, może oznaczać konieczność wdrożenia planu naprawczego dla banku.

Zawieszenie obowiązku spłaty rat (kapitału i odsetek) stwarza realne ryzyko pogorszenia płynności banków i zagraża akcji kredytowej. Trzeba zauważyć, że niezależnie od zawieszenia ww. obowiązku spłaty rat, kredytodawcy wciąż zobowiązani są do realizacji swoich obowiązków umownych, w tym do wypłaty kapitału i odsetek z tytułu depozytów. Powyższa dysproporcja w sposób znaczący wpływa na osłabienie strony podaźowej na rynku kredytowym i w konsekwencji na liczbę ostatecznie zawieranych umów. Przykładowo, zgodnie z raportem Biura Informacji Kredytowej S.A. z dnia 20 lipca br., wartość zawartych umów kredytów gotówkowych w kwietniu 2019 r. wynosiła prawie 1 600 mln złotych, podczas gdy w

kwietniu 2019 r. – mniej niż 600 mln zł. Od marca 2020 r. co miesiąc systematycznie spada wartość zawartych umów kredytów mieszkaniowych, a ich wartość w skali miesiąca (od kwietnia 2020 r.) jest mniejsza niż w tych samych miesiącach w roku poprzednim.

Powyższe skutkować będzie: opóźnieniem przepływów pieniężnych, znaczącym obniżeniem płynności kredytodawców, zagrożeniem dla bezpieczeństwa depozytów, znaczącym ograniczeniem możliwości kontynuowania akcji kredytowej, jak również wspomnianym już osłabieniem zdolności banków do realnego finansowania polskiej gospodarki.

W konsekwencji projektowane rozwiązania mogą doprowadzić do pogłębienia kryzysu gospodarczego, a w dalszej kolejności przyczynić się do kryzysu finansowego.

III. Przechodząc do szczegółowej analizy projektowanych rozwiązań, trzeba zauważyć, że w proponowanej konstrukcji przepisy te wydają się wręcz **szkodliwe i mogą prowadzić do powstania chaosu na rynku kredytów. Projektowane przepisy w sposób niewystarczający wskazują warunki, które muszą spełnić kredytobiorcy, aby skorzystać z wakacji kredytowych.** Kryterium spadku obrotów gospodarczych w rozumieniu art. 15g ust. 9 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych powinno być doprecyzowane w ten sposób, iż **jego konsekwencją jest niemożliwość wykonywania zobowiązań wobec wierzycieli.**

Wskazać także należy, że **oświadczenie kredytobiorcy co do spadku obrotów gospodarczych powinno zostać uprawdopodobnione odpowiednimi dokumentami.** Zwracamy uwagę, że nie przewidziano żadnej sankcji za złożenie nieprawdziwego oświadczenia - w razie utrzymania tego rozwiązania należy wprowadzić formę **weryfikacji.** **W przeciwnym razie skala ewentualnych oszustw, fraudów i nadużyć z nieweryfikowalnymi oświadczeniami jest potencjalnie ogromna.**

Ponadto złożenie wniosku **nie gwarantuje zapewnienia identyfikacji kredytobiorcy.**

Podkreślenia również wymaga, że ustawa nie przewiduje jakichkolwiek przepisów przejściowych w zakresie wprowadzenia art. 7 Projektu, co oznacza, że banki nie mają czasu na dostosowanie się do wdrożenia wakacji kredytów ex lege wobec nowej grupy kredytobiorców, w szczególności pod kątem rozwiązań systemów IT, co może uniemożliwić prawidłowe wykonywanie nowych obowiązków. Banki na dzień dzisiejszy mają różne rozwiązania, które wynikają z konkretnych możliwości systemowych.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie sektora bankowego, przyjęcie przepisu w tym brzmieniu jest niedopuszczalne. Tym samym postulujemy o usunięcie projektowanego art. 7 w całości.

Niezależnie od powyższego, w razie braku spełnienia postulatu sektora bankowego o rezygnacji w całości z projektowanej regulacji zwracamy uwagę na konieczność doprecyzowania regulacji przede wszystkim w następujących obszarach:

1. **wprowadzenie dodatkowych dokumentów potwierdzających fakt spadku obrotów** gospodarczych w rozumieniu art. 15g ust. 9 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych **bądź wprowadzenie sankcji karnej za złożenie nieprawdziwego oświadczenia**;
2. **wprowadzenie, co najmniej 1-miesięcznego okresu dostosowawczego w celu wprowadzenia odpowiednich zmian w systemach bankowych (proponowane zmiany w art. 33 Projektu)**;
3. **doprecyzowanie, w jakiej formie kredytobiorca ma złożyć wniosek wraz z uwzględnieniem niezbędnych danych umożliwiających jego prawidłową identyfikację**;
4. **zakresem zawieszenia nie powinny być objęte kredyty, co do których już aktualnie istnieje możliwość skorzystania z wakacji kredytowych na podstawie innych ustaw (np. kredyty z udzielonym wsparciem BGK)**;
5. **z wakacji kredytowych powinni być również wprost wyłączeni kredytobiorcy pozostający w opóźnieniu płatności co najmniej 1 raty przed 13 marca 2020 roku**; w innym wypadku brak jest związku pomiędzy udzielonym zawieszeniem płatności a pogorszeniem sytuacji klienta w związku z COVID-19;
6. doprecyzowanie, że skutkiem spadku obrotów powinna być **niemożliwość wykonywania zobowiązań wobec wierzycieli**; budzi bowiem wątpliwości, czy sam spadek obrotów w wysokości, o której mowa w art. 15g ust. 9 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych wystarczająco uzasadnia możliwość skorzystania z wakacji kredytowych;
7. nie jest jasne, dlaczego projektodawca zdecydował się w art. 7 ust. 1 Projektu wprowadzić zawieszenie spłaty rat kredytu **na okres 6 miesięcy**, a nie na okres do 6 miesięcy, co byłoby rozwiązaniem pożądanym dla przedsiębiorców zainteresowanych krótszym okresem zawieszenia spłaty rat.

Art. 9 Projektu (zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej)

Projekt zakłada wprowadzenie możliwości zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej przez mikroprzedsiębiorcę zatrudniającego pracowników, na okres od miesiąca do 6 miesięcy. Pracownikowi mikroprzedsiębiorcy będzie przysługiwał status bezrobotnego oraz prawo do zasiłku.

Pragniemy zwrócić uwagę, że obecne brzmienie projektu przewiduje możliwość zawieszenia działalności gospodarczej przez każdego mikroprzedsiębiorcę, a nie na przykład przez tych, którzy musieli ograniczyć prowadzoną działalność w związku z wprowadzonymi zakazami w celu przeciwdziałania wirusowi. Proponuje się **rozważanie zawężenia katalogu podmiotów uprawnionych do skorzystania z**

rozwiązania z art. 9 Projektu, uwzględniając wpływ pandemii na wykonywaną przez danego mikroprzedsiębiorcę działalność gospodarczą.

Art. 10 Projektu (zawieszenie obowiązków sprawozdawczych)

Projekt przewiduje **zawieszenie wykonywania** przez przedsiębiorców i organizacje pożytku publicznego w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii oraz w okresie do 90. dnia następującego po odwołaniu tego ze stanów, który obowiązywał jako ostatni, **określonych obowiązków sprawozdawczych i informacyjnych**, o których mowa w: ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Należy zauważyć, że sprawozdania finansowe i podatkowe przedsiębiorców są ważnym źródłem informacji w procesie kredytowania i monitorowania spłaty kredytu. Obowiązek badania zdolności kredytowej wynika z przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 - Prawo bankowe. Zgodnie z art. 70 ust. 1 ww. ustawy bank uzależnia przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy. Przez zdolność kredytową rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Powyższe podyktowane jest w szczególności potrzebą ochrony deponentów, których interesy mogą być zagrożone poprzez udostępnianie środków pochodzących z dokonanych przez nich wkładów oszczędnościowych i innych depozytów osobom o niewystarczająco sprawdzonej zdolności kredytowej. Natomiast pozbawienie banków dostępu do tych ważnych informacji stanowi poważne utrudnienie dla oceny zdolności kredytowej przedsiębiorcy i procesu kredytowania.

Z tego względu proponuje się **rezygnację z dalszego procedowania ww. przepisu**, ewentualnie rozważanie ograniczenia jego zakresu, na przykład do przedsiębiorców, którzy zawiesili wykonywanie działalności gospodarczej.

Wyrażam nadzieję, że przedstawione stanowisko zostanie wzięte pod uwagę i przyczyni się do wypracowania jak najlepszych rozwiązań.

A. Jurek
inf 3